

Београд,
9. април 2019. године

КАКВА НАМ ПРАВОСУДНА АКАДЕМИЈА ТРЕБА

У склопу пројекта „Допринос судија независности и квалитету правосуђа као претпоставка владавини права“ који спроводи уз помоћ Фондације за отворено друштво, Друштво судија анализира сваки корак у формирању судије, почев од факултета, преко приправничке обуке, правосудног испита, избора за судију и усавршавања током судијске каријере.

Међународну конференцију о Правосудној академији, одржану 5. априла 2019. године у Београду, поздравили су министарка правде Нела Кубуровић и амбасадори Европске уније Сем Фабрици и ОЕБС-а Андреа Орицио.

Министарка правде Нела Кубуровић истакла је да обуке треба да јачају ексклузивитет судијског позива и да томе треба више посветити пажњу него изучавању садржине прописа, за шта је потребна персонално одлично оспособљена Правосудна академија. Она је додала и да треба преиспитати концепт правосудног испита јер се на њему сада само преиспитују правничка знања која су већ стечена на Правном факултету. Указала је да нестабилност доминира у нашим законима, тиме и у судству и да такво законско стање широм отвара врата произвољности, сужава простор правне сигурности и шири ванправни простор у коме може да се утиче на судију, при чему нестабилан правни систем делује дезоријентишуће на судску власт, од које се при томе очекује да упије у себе стално нове и нове захтеве. Министарка Кубуровић је навела и да кроз измене и допуне закона које треба да се раде, а пре свега Закона о правосудној академији, сви заједно имају шансу да поправе стање које тренутно постоји у нашем правном систему, те да су чистина, јасност и постојаност закона и стабилност правног поретка погодни тле за судијску независност, али уопште, и за јачање судске власти. Министарка је рекла и: „Јавност види само судију, као творца пресуде, и зато су судије на удару критике, и онда када за то нема баш никаквог повода. Терет социјалне критике пада на оног ко је доступан друштвеном оку, а то је увек суд“, као и да судије не би требало да се баве само својим положајем, већ и својом улогом у друштву и спречавању креирања стварности у којој судска власт није довољно цењена и у којој је често, премда безразложно, предмет критике.

Амбасадор ОЕБС-а Андреа Орицио указао је да су обука судија и њихова селекција од суштинске важности како би судије обављале своје дужности на независан, ефикасан и легитиман начин током целог трајања своје каријере. Он је додао да је Правосудна академија незамењива у погледу обезбеђивања континуираног образовног програма за судије и да је, с тим у вези, преузимање одговорности кључно. Амбасадор Орицио изразио је уверење да Србија може да развије сопствени модел, између осталог и на основу међународног искуства,

успостављајући равнотежу између улоге Академије и Високог савета судства. Подсетио је да Србија има веома квалитетне институције које могу да пруже обуку судијама како би они били независни, ефикасни и одговорни и указао да ће Мисија ОЕБС-а наставити да пружа помоћ у унапређењу процеса селекције који би био заснован на заслугама и правичан.

Амбасадор Европске уније Сем Фабрици подсетио је да је владавина права кичма свих модерних, плуралистичких друштава и демократија и да реформа правосуђа није само захтев Европске уније, већ и камен темељац реформи јавне управе и економије које су од суштинске важности за будућност и добробит грађана Србије. Указао је да су функционисање националних правосудних система, независност и ефикасност судства и квалитет у доношењу судских одлука и заштити права грађана на ефикасан начин од највећег значаја. При томе се независност судства, од којег грађани зависе, мора гарантовати недвосмислено и на институционалном и на појединачном нивоу. Подразумева се да судство зависи од високог квалитета образовања судија, како би они на најбољи могући начин вршили своје дужности предвидиво, ефикасно и правично. Амбасадор ЕУ подсетио је да је Влада крајем новембра 2018. године Народној скупштини предложила ревизију Устава који се односе на правосуђе. Амбасадор је подвукао да је Венецијанска комисија позитивно оценила улогу Академије као јединог чувара улаза у судство, додајући да „би било пожељно да се Академија заштити од могућег непримереног утицаја тако што ће јој се омогућити чврст статус у оквиру Устава“. Подсетио је и да су, у смислу европских стандарда, од важности и мишљења других саветодавних тела Савета Европе, као што су Консултативно веће европских судија или Консултативно веће европских тужилаца.

Заменица председника Високог савета судства, судија Бранислава Горавица и директор Правосудне академије Ненад Вујић говорили су о томе на који начин се тренутно одвија почетна и континуирана обука судија у Србији и о аспектима који би се могли унапредити.

Португалски тужилац Луис Силва Переира, заменик директора Центра за правосудне студије и Ремко ван Торен, заменик председника Управног одбора холандског Центра за обуку истудије у правосуђу говорили су о томе на који начин се врши обука судија и тужилаца у Португалији и Холандији. Указали су и на занимљива искуства својих држава која обезбеђују објективну контролу квалитета самог процеса обуке, као и да институције за обуку и правосудни савети функционишу складно и независно. Тако у Холандији полазнике не оцењују ментори, већ друге за то задужене особе, док у Португалији селекцију полазника и избор тренера не врши институција за обуку, већ посебно тело које бира правосудни савет. Обојица иностраних учесника нагласили су да не постоји јединствени систем обуке судија и тужилаца и да је на свакој држави да сама развије систем обуке који одговара њеној традицији, култури и друштвеним могућностима.

Анализу и препоруке за унапређење сваке од фаза, као и самог процеса „прављења“ судије, Друштво судија ће сумирати и објавити у посебној публикацији.